

Redakcja: Beata Surmacz (dyrektor IEŚ), Tomasz Stępniewski (z-ca dyrektora IEŚ),
Agnieszka Zajdel (sekretarz redakcji), Aleksandra Kuczyńska-Zonik, Jakub Olchowski,
Konrad Pawłowski, Agata Tatarenko

Nr 478 (175/2021) | 03.12.2021

ISSN 2657-6996

© IEŚ

Agata Domachowska

Albania i Kosowo: kolejne wspólne posiedzenie obu rządów

26 listopada 2021 r. miało miejsce kolejne wspólne posiedzenie rządów Albanii i Kosowa – pierwsze z udziałem zarówno administracji albańskiego premiera Ediego Ramy, jak i kosowskiego szefa rządu Albina Kurtiego. Wydarzenie to odzwierciedla pogłębiające się relacje pomiędzy oboma państwami. Jednocześnie wzbudza ono zaniepokojenie w regionie oraz prowokuje dyskusje na temat możliwości przyszłego zjednoczenia.

Siódme z kolei wspólne posiedzenie rządów Albanii i Kosowa zostało zorganizowane w tym roku w mieście Elbasan w Albanii. Wspólne obrady rządów obu państw odbywają się w poszczególnych miastach Albanii i Kosowa od 2014 r., w którym po raz pierwszy władze obu państw spotkały się na posiedzeniu w Prizrenie. Kolejne posiedzenia odbyły się w Tiranie (2015 r.), w Prisztinie (2016 r.), w Korczy (2017 r.), w Peji (2018 r.) oraz w Szkodrze (2020 r.). Tradycją kolejnych spotkań stało się podpisywanie szeregu umów bilateralnych.

Obrady w Elbasanie. W czasie tegorocznego wspólnego posiedzenia rządów obu państw podpisano kolejnych trzynaście porozumień. Dotyczą one przede wszystkim: wdrożenia ułatwień w zakresie przepływu osób i towarów pomiędzy państwami, w tym otwarcia wspólnego przejścia granicznego Shishtavec (Kukës) – Krushevo (Dragash); budowy linii kolejowej Durrës-Prisztina; ułatwienia procedur i warunków uzyskania zezwolenia na pobyt czasowy; ubezpieczeń społecznych; kultury (ustalenie wspólnego kalendarza kulturalnego oraz współpracy w obszarze dziedzictwa kulturalnego i muzeów); nauki (wzajemne uznawanie dyplomów, stopni naukowych oraz świadectw, wydawanych przez uczelnie wyższe i inne uprawnione instytucje); rolnictwa; czy też wzajemnej pomocy prawnej w sprawach handlowych oraz cywilnych. Premier E. Rama zapowiedział ponadto, że oba rządy będą również pracować nad przygotowaniem ujednoliconego albańskiego elementarza, który będzie wykorzystywany do nauki nie tylko w obu krajach, ale szerzej – przez całą albańską diasporę. Obaj przywódcy wskazali też, że realizacja uzgodnionych porozumień przełoży się na przyspieszenie procesu integracji Albanii i Kosowa z Unią Europejską.

Przywódcy odnieśli się także do kwestii regionalnej inicjatywy „Otwarte Bałkany”, w ramach której Albania konsekwentnie współpracuje z Serbią oraz Macedonią Północną. Natomiast premier A. Kurti jest zdecydowanym przeciwnikiem przyłączenia się do niej Kosowa. Podkreślił on jednak, że inicjatywa ta nie przeszkodzi w dalszym wzmacnianiu relacji albańsko-kosowskich. Z kolei premier E. Rama zgodził się, że oba państwa mogą prezentować odmienne stanowiska wobec „Otwartych Bałkanów” i nie musi to stanowić przeszkody dla wspólnego działania na rzecz przyszłości zarówno Albanii, jak i Kosowa.

Po posiedzeniu obu rządów doszło również do spotkania premierów z kosowskimi i albańskimi przedsiębiorcami. A. Kurti podkreślił w tym kontekście fakt zwiększających się obrotów towarowych pomiędzy państwami (od 2010 do 2020 r. eksport Kosowa do Albanii wzrósł o 257%, a import – o 174%)¹, wskazując jednocześnie na potrzebę dalszego wzmacniania relacji gospodarczych.

Albańczycy opowiadają się za zjednoczeniem. Wspólne posiedzenie obu rządów odbyło się tuż po tym, jak 20 listopada 2021 r. premier A. Kurti ogłosił, że w referendum (przeprowadzonym w sposób demokratyczny i pokojowy) zagłosowałby za pomysłem zjednoczenia Albanii i Kosowa. Wypowiedź ta została ostro skrytykowana

¹ Prime Minister Kurti talked with business representatives from Kosovo and Albania about opportunities to increase cooperation, 26.11.2021, <https://kryeministri.rks-gov.net/en/prime-minister-kurti-talked-with-business-representatives-from-kosovo-and-albania-about-opportunities-to-increase-cooperation/> [29.11.2021].

przez Serbię. Premier Ana Brnabić powiedziała wprost, że taka retoryka kosowskiego szefa rządu stanowi zagrożenie dla stabilności i bezpieczeństwa w regionie.

Badania opinii publicznej (opublikowane przez Euronews Albania Barometer²) pokazują, że zdanie premiera A. Kurtiego podzieliła 79,2% Albańczyków, którzy również opowiadają się za zjednoczeniem obu państw. Tylko 16% respondentów jest temu pomysłu przeciwnych. Mniej niż połowa badanych (46,3%) uważa, że zjednoczenie mogłoby nastąpić w ciągu najbliższych dziesięciu lat. Należy dodać, że 70% Albańczyków jest zdania, że to Tirana powinna zostać stolicą w sytuacji, gdyby oba państwa się zjednoczyły.

Wnioski. Organizacja kolejnego już wspólnego posiedzenia rządów Albanii i Kosowa pokazuje, że decydenci w Tiranie i Prisztinie co do zasady opowiadają się za dalszym wzmocnieniem kontaktów między państwami. Przebieg spotkania wskazuje również na ocieplenie wzajemnych relacji obu przywódców, między którymi nierzadko dochodziło wcześniej do spięć i publicznych polemik. Zmianę tę pokazuje dobitnie wypowiedź premiera E. Ramy na wspólnej konferencji prasowej, podczas której stwierdził, że także zagłosowałby w referendum za zjednoczeniem obu państw. Co więcej, premier Albanii powstrzymał się od wyrażanej wielokrotnie wcześniej krytyki stanowiska władz w Prisztinie, konsekwentnie sprzeciwiających się uczestnictwu Kosowa w inicjatywie „Otwarte Bałkany” (zob. [„Komentarze IEŚ”, nr 430](#) i [„Komentarze IEŚ”, nr 89](#)).

Choć w czasie spotkania doszło do zawarcia kolejnych umów, w praktyce jednak wiele porozumień bilateralnych zawartych w poprzednich latach nie zostało jeszcze wdrożonych lub wdrożono je jedynie częściowo (zob. [„Komentarze IEŚ”, nr 71](#)). W efekcie prointegracyjne gesty i deklaracje obu premierów nadal w dużym stopniu mają wymiar symboliczny, a rzeczywiste pogłębienie wzajemnych relacji wymagać będzie większej determinacji obu rządów w zakresie implementacji zawartych porozumień.

W kontekście deklaracji premiera A. Kurtiego dotyczącej zjednoczenia tych dwóch państw należy zauważyć, że od lat prezentuje on tego rodzaju stanowisko. W tym roku, po wygranych lutowych wyborach parlamentarnych w Kosowie, również wygłosił podobną opinię. Pewną zmianę akcentów można z kolei dostrzec w wypowiedzi E. Ramy. Najczęściej pozostawał on przy stwierdzeniu, że unifikacja Albańczyków nastąpi wraz z przystąpieniem Albanii i Kosowa do Unii Europejskiej. Wskazywał zatem, że członkostwo w UE ma stanowić odpowiedź na realizację planu, zakładającego zjednoczenie wszystkich obszarów w regionie Bałkanów zamieszkanym przez ludność albańską.

W sposób oczywisty prointegracyjne gesty i wypowiedzi polityków albańskich wzbudzają nie tylko protesty w Serbii, ale również zaniepokojenie społeczności międzynarodowej, dla której priorytetem pozostaje utrzymanie stabilnej sytuacji na Bałkanach. Dotyczy to szczególnie państw europejskich, przekonanych, że jakiegokolwiek plany zakładające rewizję granic stanowią w istocie zagrożenie dla stabilności i bezpieczeństwa tego regionu.

Przeszkodą na drodze ku zjednoczeniu pozostają również względy formalne, tj. zapisy konstytucji obu państw. W art. 1 ust. 3 ustawy zasadniczej Republiki Kosowa stwierdza się zatem, „Republika Kosowa nie ma żadnych roszczeń terytorialnych i nie dąży do zawarcia unii z jakimkolwiek państwem lub częścią danego państwa”. Co więcej, zmiana kosowskiej ustawy zasadniczej w tym zakresie nie byłaby łatwa, ponieważ wymagałaby poparcia przynajmniej części głosów Serbów zasiadających w parlamencie, co obecnie wydaje się niemożliwe.

² Badanie (1000 wywiadów) zostało przeprowadzone w dniach 20-29 października 2021 r. przez MRB i Data Centrum, *Barometri: 80% e shqiptarëve pro bashkimit Shqipëri-Kosovë*, <https://euronews.al/al/programs/shqiperi/barometri/2021/11/25/barometri-80-e-shqiptareve-pro-bashkimit-shqiperi-kosove/> [29.11.2021].